

Studieförbundens ekonomi 2019

INNEHÅLL

Inledning	4
Sammanfattning	5
Intäkter.....	5
Kostnader	5
Resultat	5
Övriga uppgifter	5
Studieförbundens totala omsättning	7
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer	9
Studieförbundens samlade resultat på lokal nivå	11
Cirkelledare och övrig personal	15

Inledning

Folkbildningsrådet följer den ekonomiska utvecklingen inom studieförbunden för att:

- säkerställa att bidragsmottagarna genomför sin verksamhet enligt gällande statsbidragsvillkor
- ge underlag till Statistiska centralbyrån (SCB) för redovisning av utbildningskostnaderna för olika utbildningsanordnare
- ge bidragsmottagarna underlag för ekonomiska jämförelser
- bidra till en ökad kvalitet i ekonomisk rapportering av bidragsmottagarnas verksamhet.

I den här rapporten presenteras studieförbundens ekonomi 2019, i relation till 2018 och 2017. Rapporten bygger på uppgifter som har lämnats av studieförbundens ekonomiansvariga på förbunds nivå.

Vid alla jämförelser i rapporten är 2017 och 2018 års belopp omräknade till 2019 års värde med hjälp av Konsumentprisindex; 1,0377 respektive 1,0178. Miljoner kronor förkortas till mnkr.

Presentationen innehåller sammanfattande tabeller över samtliga studieförbund.

Sammanfattning

Intäkter

- Studieförbundens totala intäkter uppgick till 5 278 mnkr varav folkbildningsverksamheten utgjorde 3 880 mnkr eller 73 procent. De totala intäkterna har minskat med 5 procent jämfört med föregående år.
- Totalt uppgick bidragen till 2 833 mnkr varav statsbidraget utgjorde 1 932 mnkr eller 68 procent.
- Deltagar- och försäljningsintäkternas del av omsättningen inom folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 21 procent.

Kostnader

- Studieförbundens totala kostnader uppgick till 5 302 mnkr varav folkbildningsverksamheten 3 932 mnkr.
- Personalkostnaderna på samtliga nivåer var 3 133 mnkr eller 59 procent av de totala kostnaderna.

Resultat

- Resultatet av den samlade verksamheten visade ett underskott på 22 mnkr.
- Folkbildningsverksamheten visade ett underskott på 51 mnkr.
- Hälften av studieförbunden redovisade ett överskott och lika många redovisade ett underskott i den totala verksamheten.
- 69 av studieförbundens 136 lokala enheter, 51 procent, redovisade ett underskott i verksamheten.

Övriga uppgifter

- Det egna kapitalet på nationell och regional nivå var sammantaget 467 mnkr.

- Antalet cirkelledare var cirka 114 000 varav 88 procent inte är arvoderade.
- Heltidstjänster¹ förutom cirkelledare var cirka 4 500.

---

¹ Antal anställda omräknat till heltidstjänster

Studieförbundens totala omsättning

Tabell 1: Nyckeltal 2017–2019 i fasta priser (mmkr)

	2017	2018	2019
Totala intäkter	5 656	5 551	5 278
varav folkbildningsverksamhet	4 108	4 048	3 880
varav annan verksamhet	1 548	1 503	1 399
Totala kostnader	5 613	5 549	5 302
varav folkbildningsverksamhet	4 094	4 079	3 932
varav annan verksamhet	1 518	1 470	1 370
Resultat efter dispositioner	49	2	-22
varav folkbildningsverksamheten	30	-31	-51
varav annan verksamhet	18	29	29
Totalt bidrag	2 864	2 948	2 833
varav statsbidrag (via Folkbildningsrådet)	1 925	2 031	1 932
Totalt eget kapital (nationellt, regionalt)	447	477	467

Av studieförbundens totala intäkter utgjorde folkbildningsverksamheten 73 procent.

Statsbidragets andel av de totala bidragen är 68,2 procent vilket är marginellt lägre än förra året.

Tabell 2: Resultat all verksamhet på samtliga nivåer (mnr)

	Alla nivåer	Lokal	Regional	Nationell
Intäkter*	5 278	4 669	86	523
Kostnader inkl. avskrivningar**	5 302	4 693	80	529
Resultat efter finans o dispositioner	-22	-24	7	-6
Akkumulerat kapital	467	Ej redovisat	81	387
*varav				
Bidrag (stat, kommun, region)	2 833	2 483	68	282
** varav				
Personalkostnader	3 133	2 858	37	238

I tabellen redovisas resultatet för all verksamhet på samtliga nivåer. På nationell nivå ingår koncernredovisade resultat.

Studieförbundens totala intäkter har minskat med 273 mnr jämfört med föregående år. Förändringar på regional och nationell nivå är en minskning med 4 mnr respektive 23 mnr jämfört med föregående år. Förändringen är störst på lokalnivån där intäkterna minskat med 245 mnr.

Totalt utgjorde intäkterna av den statsbidragsberättigade verksamheten på lokal nivå 70 procent eller 3 279 mnr (70 procent och 3 425 mnr år 2018). Övrig verksamhet i avdelningarna, främst deltagar- och försäljningsintäkter, utgjorde 30 procent eller 1 391 mnr (30 procent och 1 481 mnr år 2018).

Bidragen från stat, kommun, regioner utgjorde på lokal nivå 54 procent av de totala lokala intäkterna.

Personalkostnaderna har minskat med 3 procent jämfört med föregående år.

Det totala resultatet har försämrats med 24 mnr jämfört med 2018. Hälften av studieförbund visar överskott och lika många visar underskott. Studieförbundens resultat varierar mellan överskott på 13 mnr till underskott på 23 mnr.

Det ackumulerade egna kapitalet inklusive fonder har minskat med 9 mnr sedan 2018. Uppgifter om eget kapital avser nationell och regional nivå.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer

Tabell 3: Studieförbundens intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten 2019 (mnkr). Per nivå.

	Alla nivåer	Lokal	Region	Nationell
Intäkter*	3 880	3 279	86	515
Kostnader inkl avskrivningar**	3 932	3 331	80	521
Resultat efter finans o dispositioner	-51	-52	7	-6
Ackumulerat kapital	464		81	383
*varav				
Statsbidrag	1 932	1 650		282
Landsstings-/regionbidrag	296	228	68	
Kommunbidrag	311	311		
Övriga bidrag	183	183		
Summa bidrag	2 722	2 372	68	282
**varav				
Personalkostnader		1 928		

Resultatet har försämrats jämfört med föregående år, från ett underskott på 31 mnkr till ett underskott på 51 mnkr. Resultatförsämringen beror främst på ett försämrat resultat på lokal/avdelningsnivå på grund av minskade bidrag från stat, kommun och övriga (-120 mnkr).

Regionernas bidrag har minskat med 2 mnkr jämfört med föregående år.²

Kommunernas bidrag har minskat med 23 mnkr jämfört med vad studieförbunden redovisat för 2018.³

Studieförbundens personalkostnader för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten på lokal nivå har minskat med 25 mnkr jämfört

² Uppgiften bygger på studieförbundens egen redovisning av de erhållna bidragen från regioner och kan skilja sig mot vad regionerna själva redovisar beroende på hur respektive part väljer att definiera det erhållna/lämnade bidraget.

³ Uppgiften bygger på studieförbundens egen redovisning av de erhållna bidragen från kommuner och kan skilja sig mot vad kommunerna själva redovisar beroende på hur respektive part väljer att definiera det erhållna/lämnade bidraget.

med 2018 och med 23 mnkr jämfört med 2017. Personalkostnaderna på regional och nationell nivå och för annan verksamhet redovisas i Tabell 2.

Tabell 4: Studieförbundens intäkter, kostnader samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningen 2017–2019 (mnkr)

	2017	2018	2019
Intäkter			
Avdelningar	3 491	3 425	3 279
Region/distrikt	96	90	86
Förbund	521	533	515
Totalt	4 108	4 048	3 880
Kostnader inkl. avskrivningar			
Avdelningar	3 454	3 457	3 331
Region/distrikt	86	84	80
Förbund	555	538	521
Totalt	4 094	4 079	3 932
Resultat efter finans o dispositioner			
Avdelningar	37	-32	-52
Region/distrikt	12	7	7
Förbund	-19	-5	-6
Totalt	30	-31	-51
Ackumulerat kapital inkl. fonder			
Region/distrikt	82	81	81
Förbund	362	349	383
Summa	444	430	464

Resultatet av folkbildningsverksamheten har mellan 2017 och 2019 försämrats med 81 mnkr. Främst till följd av försämrat resultat på avdelningsnivån där de offentliga bidragen minskat samt övriga intäkter. På förbunds-nivån är resultatet förbättrat, om än negativt medan både region- och distriktsnivån har fortsatt positivt resultat.

Studieförbundens samlade resultat på lokal nivå

Tabell 5: Lokalavdelningarnas intäkter, kostnader, samt resultat för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten på lokalnivå 2017-2019 (mnkr)

	2017	2018	2019
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	674	662	668
Statsbidrag	1 686	1 720	1 650
Kommunbidrag	344	334	311
Landstings-/regionbidrag	231	229	228
Övriga bidrag*	244	210	183
Övriga intäkter	268	234	202
Summa intäkter	3 446	3 388	3 242
KOSTNADER			
Material och externa verksamhets tjänster	515	544	521
Lokal, inventarier, fastighet	438	433	407
Förbrukningsinventarier, reparationer, frakt	45	43	43
Resekostnader	28	30	26
Marknadsföring	64	59	51
Kontorskostnader, övriga externa tjänster	357	342	295
Övriga externa kostnader	14	18	17
Personalkostnader	1 951	1 953	1 928
Poster av engångskaraktär	1	-2	-1
Summa driftskostnader	3 415	3 420	3 286
Avskrivningar enligt plan	36	33	42
Kostnader inklusive avskrivningar	3 450	3 453	3 328
VERKSAMHETSRESULTAT	-4	-65	-86
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	46	38	37
Kostnadsränta	-4	-4	-3
Resultat före boksluts dispositioner	38	-31	-52
Boksluts dispositioner	-1	-1	0
RESULTAT	37	-32	-52

På lokal nivå redovisar fem av studieförbunden ett överskott och fem ett underskott för folkbildningsverksamheten.

Deltagar- och försäljningsintäkternas andel av intäkterna på lokal nivå uppgår för alla studieförbund till i genomsnitt 21 procent vilket är i nivå med föregående år. Sju studieförbund ligger under snittet medan tre studieförbund redovisar deltagar- och försäljningsintäkter över snittet (från 25 procent till 55 procent).

Statsbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 51 procent vilket är i nivå med föregående år. Åtta av studieförbunden ligger kring snittet. För de övriga två studieförbunden utgör statsbidraget 30 procent respektive 100 procent.

Kommunbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 10 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Variationen är från 0 procent till 18 procent; fyra av studieförbunden har lägre andel än 10 procent.

Regionbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 7 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Fem av studieförbunden redovisar lägre än genomsnittet och lika många redovisar 7 procent eller högre.

Övriga bidragens andel av intäkterna är i genomsnitt 6 procent av intäkterna vilket är i nivå med föregående år.

Bland studieförbundens kostnader dominerar personalkostnaderna som uppgår i genomsnitt till 59 procent av de totala kostnaderna vilket är något högre (+1,6 procent) jämfört med föregående år. Sex av studieförbunden redovisar högre personalkostnader än genomsnittet (mellan 59–66 procent).

Kostnaderna för lokaler och fastigheter är i genomsnitt 12 procent vilket är en minskning jämfört med föregående år (13 procent). Fyra av studieförbunden redovisar under snittet och lika många en kostnad över snittet.

Tabell 6: Lokalavdelningarnas intäkter, kostnader samt resultat för annan verksamhet på lokal nivå 2017–2019 (mnkr)

	2017	2018	2019
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	547	487	384
Statsbidrag	133	118	126
Kommunbidrag	156	162	164
Landstings-/regionbidrag	2	5	3
Övriga bidrag*	471	491	527
Övriga intäkter	233	224	185
Summa intäkter	1 542	1 487	1 390
KOSTNADER			
Material och externa verksamhets tjänster	100	97	102
Lokal, inventarier, fastighet	192	178	178
Förbrukningsinventarier, reparationer, frakt	21	25	17
Resekostnader	15	16	16
Marknadsföring	23	24	23
Kontorskostnader, övriga externa tjänster	72	76	58
Övriga externa kostnader	17	16	17
Personalkostnader	1 046	996	930
Poster av engångskaraktär	2	-4	2
Summa driftskostnader	1 488	1 424	1 345
Avskrivningar enligt plan	31	32	13
Kostnader inklusive avskrivningar	1 518	1 456	1 358
VERKSAMHETS RESULTAT	23	31	32
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	2	3	1
Kostnadsränta	-5	-4	-4
Resultat före boksluts dispositioner	21	31	28
Boksluts dispositioner	-3	-1	0
RESULTAT	18	29	28

Utöver den statsbidragsberättigade verksamheten bedriver studieförbunden även annan utbildningsverksamhet. Det sker i form av uppdragsverksamhet och huvudmannaskap för olika skolor. Denna verksamhet bedrivs av de lokala enheterna och i vissa fall via bolag och stiftelser utanför bidragsmottagarnas egna juridiska personer.

Omsättningen för så kallad annan verksamhet på lokal nivå har minskat med 7 procent jämfört med 2018 och 10 procent jämfört med 2017. Annan verksamhet utgör 30 procent av lokalavdelningarnas totala omsättning vilket är i nivå med 2018 och 2017. Hos sju studieförbund är annan verksamhet lägre än snittet och hos två studieförbund är den högre. Ett studieförbund rapporterar enbart folkbildningsverksamhet.

Sex av studieförbunden redovisar sammantaget ett överskott från annan verksamhet liksom föregående år.

Tabell 7: Lokalavdelningarnas samlade resultat 2017–2019 (mnkr)

	2017	2018	2019
Lokalavdelningars resultat			
Avdelningar med negativt resultat (före finansnetto och disp.)	-92	-123	-115
Avdelningar med positivt resultat (före finansnetto och disp.)	109	82	61
Summa	17	-42*	-54
Avdelningar med negativt resultat (efter finansnetto och disp.)	-76	-94	-101
Avdelningar med positivt resultat (efter finansnetto och disp.)	132	90	78
Summa	56	-4*	-24
Antal avdelningar			
Avdelningar med negativt resultat (före finansnetto och disp.)	51	69	69
Avdelningar med positivt resultat (före finansnetto och disp.)	103	80	67
Summa avdelningar	154	149	136
Avdelningar med negativt resultat (efter finansnetto och disp.)	45	63	58
Avdelningar med positivt resultat (efter finansnetto och disp.)	109	86	78
Summa avdelningar	154	149	136

I redovisningsunderlaget ingår 136 avdelningar, vilket är en minskning från föregående år med 13 avdelningar. Av tabellen framgår att 69 av avdelningarna gick med underskott före finansiella kostnader och intäkter samt före bokslutsdispositioner medan 67 avdelningar redovisade ett överskott.

Tar man hänsyn till finansiella kostnader och intäkter samt bokslutsdispositioner förändras förhållandet något och fler avdelningar går med överskott.

Det sammanlagda resultatet efter finansnetto och dispositioner är ett underskott på 24 mnkr vilket innebär en försämring jämfört med ett underskott på 4 mnkr för 2018.

Cirkelledare och övrig personal

Tabell 8: Cirkelledare och övrig personal 2017–2019 (mnkr)

	2017	2018	2019
Cirkelledare alla	117 651	119 128	114 040
varav			
ej arvoderade CL	104 163	105 856	100 322
arvoderade	13 185	12 992	13 498
tillsvidareanställda	303	280	220
Personal, ej cirkelledare (årssnitt)	4 585	4 500	4 383

Antalet heltidstjänster⁴ som inte är cirkelledare var sammanlagt på alla nivåer 4 383. Det är marginell minskning mot föregående år med 117 heltidstjänster eller 3 procent.

Antalet cirkelledare har minskat med 4 procent jämfört med föregående år. Drygt 100 000 (88 procent) cirkelledare genomför sitt uppdrag utan arvode. Det finns stora skillnader mellan studieförbunden. Hos fem studieförbund genomför över 90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode. I övriga studieförbund genomför mellan 50–90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode.

⁴ Antal anställda omräknat till heltidstjänster

Diagram 1: Ej arvoderade cirkelledare – utveckling över tid (antal och andel)

